

Guía Docente				
Datos Identificativos			2018/19	
Asignatura (*)	Fundamentos de Enfermería		Código	750G01107
Titulación	Grao en Enfermería			
Descriptoros				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	Anual	Primeiro	Obrigatoria	12
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Ciencias da Saúde			
Coordinación	Sobrido Prieto, Natalia	Correo electrónico	natalia.sobrido@udc.es	
Profesorado	Garcia Sanchez, Maria Matilde	Correo electrónico	matilde.garcia@udc.es	
	Martínez Isasi, Santiago		santiago.martinez.isasi@udc.es	
	Sobrido Prieto, Natalia		natalia.sobrido@udc.es	
Web	moodle.udc.es			
Descrición xeral	Co estudo de Fundamentos de Enfermería preténdese introducir ao alumno nas ciencias da Enfermería, coa intención de que sexa capaz de comprender a función principal e diferenciada da profesión enfermeira e, ao continuar os estudos de cursos superiores, integre os conceptos fundamentais e a metodoloxía de traballo das/as enfermeiras/vos para o coidado do individuo e dos grupos, e relacione os problemas de saúde coas necesidades básicas do ser humano.			

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A21	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, desde unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría.
A22	Comprender desde unha perspectiva ontolóxica e epistemolóxica, a evolución dos conceptos centrais que configuran a disciplina de enfermaría, así como os modelos teóricos máis relevantes, aplicando a metodoloxía científica no proceso de coidar e desenvolvendo os planes de coidados correspondentes.
A23	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar, a calidade e seguridade ás persoas atendidas.
A24	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría.
A25	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade.
A37	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
B1	Aprender a aprender.
B2	Resolver problemas de forma efectiva.
B3	Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo.
B4	Traballar de forma autónoma con iniciativa.
B5	Traballar de forma colaborativa nun equipo interdisciplinar.
B6	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.
B7	Comunicarse de maneira efectiva en un entorno de traballo.
B8	Capacidade de análise e sínteses.
B9	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica.
B10	Capacidade para adaptarse ás situacións novas.
B11	Capacidade e habilidade de xestión da información.
B12	Capacidade para organizar e planificar.
B13	Toma de decisións.
B14	Habilidades interpersonais.
B15	Capacidade para comunicarse con persoas non expertas na materia.
B16	Coñecer e apreciar a diversidade e a multiculturalidade.
B18	Desenvolver a capacidade de liderado.
B19	Coñecementos de informática relativos ao ambiente de estudio.

B20	Sensibilidade cara a temas medioambientais.
B21	Implicación na calidade e busca/procura da excelencia.
B22	Capacidade para motivarse e motivar a outros.
B24	Fomentar e aplicar os dereitos fundamentais e a igualdade entre homes e mulleres.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
C10	CB2 Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos a seu traballo ou vocación de unha forma profesional y posúan as competencias que solen demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
C11	CB3 Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan una reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
C12	CB4 Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe		Competencias do título	
Analizar o desenvolvemento das sociedades ao longo da historia, describindo o proceso saúde-enfermidade para que, a través disto, se identifique a función de coidar nas sociedades de cada época.	A21	B1	C3
		B5	C7
		B7	C8
		B8	
		B11	
		B12	
		B14	
		B16	
		B18	
		B19	
Identificar a función diferenciada da Enfermaría e comprender a importancia do establecemento dun marco teórico propio que de sentido á actuación profesional.	A22	B1	C4
		B3	C6
		B4	C7
		B5	C8
		B6	C10
		B10	
		B21	
		B22	
		B24	

Comprender a evolución dos conceptos centrais da disciplina de enfermaría, así como as teorías e os modelos conceptuais máis relevantes.	A24	B1 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B11 B14 B16 B18 B20 B21 B24	C4 C7 C10
Descibir a metodoloxía científica e a súa aplicación en enfermaría. Proceso de atención de enfermaría.	A22 A25	B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B11 B12 B13 B21	C11 C12
Aplicar o proceso de atención de enfermaría.	A23	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B19 B20 B21 B22 B24	C3 C4 C6 C7 C8 C10 C11 C12

Valorar e planificar coidados básicos para a atención das necesidades fundamentais do ser humano.	A24	B4	C3
	A37	B5	C4
		B6	C7
		B7	C8
		B8	C10
		B10	C11
		B12	C12
		B14	
		B15	
		B16	
		B20	
		B21	
		B22	
		B24	

Contidos	
Temas	Subtemas
HISTORIA DA ENFERMARÍA	Tema 1. ETAPA DOMÉSTICA DOS COIDADOS DE ENFERMERÍA 1.1. Prehistoria 1.2. Civilizacións Antiguas. 1.3. Mundo Clásico: Grecia antiga, Roma Tema 2. ETAPA VOCACIONAL DOS COIDADOS DE ENFERMERÍA 2.1. Inicio do Cristianismo 2.2. Alta e Baixa Edade Media 2.4. Mundo Moderno 2.5. Etapa Vocacionai en España Tema 3. ETAPA TÉCNICA DOS COIDADOS DE ENFERMERÍA 3.1. Mundo Contemporáneo 3.2. Nova concepción da Enfermería 3.3. Inicio da Profesionalización do Coidado 3.4. Etapa Técnica en España Tema 4. ETAPA PROFESIONAL DOS COIDADOS DE ENFERMERÍA 4.1. Profesionalización do Coidado: Ámbito de actuación 4.2. Formación enfermeira: Reforma universitaria nos 90, Espacio Europeo de Educación Superior 4.3. Campo de actuación da enfermeira profesional 4.4. Disciplina enfermeira no momento actual 4.5. Etapa Profesional en España

ENFERMARÍA PROFESIONAL. MODELOS E TEORÍAS DE ENFERMARÍA

TEMA 1. A ENFERMARÍA PROFESIONAL.

- 1.1 Concepto de Enfermaría.
- 1.2 Campo de actuación.
- 1.3 Características dunha profesión.
- 1.4 Supostos básicos da profesión de Enfermaría.

TEMA 2. FUNCIÓN DIFERENCIADA DA PROFESIÓN DE ENFERMARÍA.

- 2.1 Funcións e función de Enfermaría.
- 2.2 O equipo de saúde. A enfermeira como membro do equipo de saúde

TEMA 3. MARCO CONCEPTUAL DA PROFESIÓN DE ENFERMARÍA.

- 3.1 Concepto de Marco Conceptual dunha profesión.
- 3.2 Necesidade de establecer un marco conceptual.
- 3.3 Elementos que o compoñen.

TEMA 4. MODELOS DE COIDADOS EN ENFERMARÍA.

- 4.1 Concepto de Modelo. Elementos dun modelo.
- 4.2 Necesidade da adopción dun modelo na práctica.
- 4.3 Criterios de clasificación dos modelos. Tendencias.
- 4.4 Modelos máis representativos.
- 4.5 O modelo de coidados de Florence Nightingale.
- 4.6 O modelo de coidados de Virginia Henderson.
- 4.7 O modelo de coidados de Dorothea Orem.

COIDADOS BÁSICOS DE ENFERMARÍA

TEMA 1.SEGURIDAD E ÁMBITO SEGURO

1.1. Introducción.

1.2. Coidados básicos de enfermaría relacionados cun ámbito seguro.

TEMA 2. COMUNICACION

2.1. Introducción

2.2. Coidados básicos de enfermaría relacionados coa comunicación.

TEMA 3. ESPIRITUALIDADE E CRENZAS

3.1. Introducción

3.2. Coidados básicos de enfermaría relacionados coa espiritualidade.

TEMA 4. PERDIDA E DUELO

4.1. Introducción

4.2. Coidados básicos de enfermaría relacionados coa perda e o duelo..

TEMA 5. HIXIENE E PROTECCION DA PEL

5.1. Introducción.

5.2. Coidados de enfermaría relacionados coa hixiene e a protección da pel.

TEMA 6. DESCANSO E SONO

6.1. Introducción.

6.2. Coidados de enfermaría relacionados co descanso e o sono.

TEMA 7. NUTRICION E HIDRATACION

7.1. Introducción.

7.2. Coidados básicos de enfermaría relacionados coa nutrición e a hidratación.

TEMA 8. ELIMINACION URINARIA

8.1. Introducción.

8.2. Coidados básicos de enfermaría relacionados coa eliminación urinaria.

TEMA 9. ELIMINACION FECAL

9.1. Introducción.

9.2. Coidados básicos de enfermaría relacionados coa eliminación fecal.

TEMA 10. RESPIRACION E CIRCULACION

10.1. Introducción.

10.2. Coidados básicos de enfermaría relacionados coa respiración e circulación.

TEMA 11. MOVERSE E ADOPTAR UNHA BOA POSTURA

5.1. Introducción.

5.2. Coidados básicos de enfermaría relacionados con moverse e adoptar unha boa postura.

METODOLOXÍA CIENTÍFICA E A SÚA APLICACIÓN EN ENFERMARÍA. O PROCESO DE ATENCIÓN DE ENFERMERIA

TEMA 1. A APLICACIÓN DO MÉTODO CIENTÍFICO EN ENFERMARÍA: O PROCESO DE ATENCIÓN DE ENFERMARÍA.

- 1.1 O Proceso de Atención de Enfermaría: orixe e historia.
- 1.2 O Proceso como método de solución de problemas.
- 1.3 Etapas do proceso de Enfermaría.

TEMA 2. PRIMEIRA ETAPA DO PROCESO DE ATENCIÓN DE ENFERMARÍA: A VALORACIÓN

- 2.1 A recollida e selección de datos. Métodos para a recollida. Fontes que achegan datos.
- 2.2 A recollida de datos a través da entrevista. A entrevista como forma de comunicación e como medio de obtención de datos.
- 2.3 A recollida de datos a través da observación. Concepto e fins da observación.

TEMA 3. SEGUNDA ETAPA DO PROCESO DE ATENCIÓN DE ENFERMARÍA: IDENTIFICACIÓN DE PROBLEMAS: O DIAGNÓSTICO DE ENFERMARÍA.

- 3.1 Análise dos datos recollidos.
- 3.2 Diagnóstico de Enfermaría. Concepto. Evolución histórica.
- 3.3 Sistemas de clasificación dos Diagnósticos de Enfermaría
  - 3.3.1 Taxonomía diagnóstica.
- 3.4 Compoñentes do Diagnóstico de Enfermaría.
- 3.5 Clasificación dos Diagnósticos de Enfermaría.
- 3.6 Formulación correcta do Diagnóstico de Enfermaría.
- 3.7 Problemas Interdependentes. Concepto. Diferenzas entre Diagnóstico de Enfermaría e Problema Interdependente.

TEMA 4. TERCEIRA ETAPA DO PROCESO DE ENFERMARÍA: A PLANIFICACIÓN DOS COIDADOS.

- 4.1 Concepto e finalidade.
- 4.2 Selección de prioridades.
- 4.3 Establecemento de obxectivos.
- 4.4 Determinación de actividades.
- 4.5 Introducción á clasificación das intervencións enfermeiras (NIC) e a clasificación de resultados de enfermaría (NOC).

TEMA 5. CUARTA ETAPA DO PROCESO DE ENFERMARÍA: A EXECUCIÓN DO PLAN DE COIDADOS.

- 5.1 A execución do planificado. Persoas que interveñen na execución do Plan de Coidados.
- 5.2 Formas de intervención da enfermeira no Plan de Coidados.

TEMA 6. QUINTA ETAPA DO PROCESO DE ENFERMARÍA: A AVALIACIÓN

- 6.1 Concepto de avaliación no Proceso de Enfermaría.
- 6.2 Elementos e aspectos da avaliación.
- 6.3 Instrumentos de avaliación. Formas de avaliación.

TEMA 7. APLICACIÓN DAS TIC Á PLANIFICACIÓN DE COIDADOS

- 7.1 A informática nos coidados de Enfermaría

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A21 A22 B16 B24 C8	42	105	147
Seminario	A37 B1 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14 B18 B21 B22 C3 C6 C7 C10 C11 C12	20	80	100
Lecturas	A21 B1 B3 B4 B8 B11 B16 B19 B20 B21 C3 C6 C7 C8	0	24	24
Estudo de casos	A23 A24 A25 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B15 B16 B19 B21 B22 B24 C4 C6 C7 C8 C10 C11 C12	7	14	21
Proba oral	A21 A22 B3 B7 B8 B14 C10	2	0	2
Proba mixta	A24 A25 B2 B3 B8 B9 B12 B13 C11	4	0	4
Atención personalizada		2	0	2
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Exposición oral realizada na aula por parte do profesor e aberta á participación do alumno, que será complementada coa utilización dos medios audiovisuais necesarios.
Seminario	Traballo en grupo a través da participación e discusión para o estudo dos diferentes aspectos relacionados coa profesión, as súas funcións, os Modelos de Enfermaría así como as Necesidades Básicas do ser humano e a posterior elaboración dun documento de análise e síntese sobre estes. O material básico necesario facilitarase durante o desenvolvemento destes.
Lecturas	Afondamento na materia mediante textos de diferentes fontes documentais escollidos e seleccionados previamente polo profesor.
Estudo de casos	Estudo, resolución e posta en común ante determinadas situacións de saúde/enfermidade mediante a utilización da metodoloxía científica enfermeira (proceso de atención de enfermaría). Como sistema de avaliación levará a cabo unha proba escrita onde o alumno deberá demostrar o coñecemento da aplicación da metodoloxía científica a través da resolución dun caso hipotético.
Proba oral	Proba na que o alumno deberá responder, de forma oral, a preguntas curtas ou de certa amplitude onde se valorará o coñecemento que posúe da materia, así como a capacidade de razoamento, espírito crítico, capacidade de síntese e de relación sobre os contidos do programa.
Proba mixta	Proba que integra preguntas tipo de probas de ensaio e preguntas tipo de probas obxectivas. En canto a preguntas de ensaio, recolle preguntas abertas de desenvolvemento. Ademais, en canto preguntas obxectivas, pode combinar preguntas de resposta múltiple, de ordenación, de resposta breve, de discriminación, de completar e/ou de asociación.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario Estudo de casos	A atención personalizada, que se describe en relación a estas metodoloxías concíbense como momentos de traballo presencial para o alumno co profesor, polo que implica participación obrigatoria do alumno. A forma e o momento en que se desenvolverá indicárase en relación a cada actividade ao longo do curso segundo o plan de traballo da materia.

Avaliación

Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Estudo de casos	A23 A24 A25 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B15 B16 B19 B21 B22 B24 C4 C6 C7 C8 C10 C11 C12	Proba escrita onde o alumno deberá dar resposta aos contidos do Proceso de Atención de Enfermaría e resolver un caso onde se lle expoñerá un problema de saúde-enfermidade hipotético.	10
Proba oral	A21 A22 B3 B7 B8 B14 C10	Proba na que o alumno deberá responder, de forma oral, a preguntas abertas, de certa amplitude, onde se valorará o coñecemento que posúe da materia, así como a capacidade de razoamento, espírito crítico, capacidade de síntese e de relación sobre os contidos do programa. Implica un estudo amplo e afondo dos contidos, sen perder de vista o conxunto das ideas e as súas relacións.	50
Proba mixta	A24 A25 B2 B3 B8 B9 B12 B13 C11	Proba que integra preguntas tipo de probas de ensaio e preguntas tipo de probas obxectivas. En canto a preguntas de ensaio, recolle preguntas abertas de desenvolvemento. Ademais, en canto preguntas obxectivas, pode combinar preguntas de resposta múltiple, de ordenación, de resposta breve, de discriminación, de completar e/ou de asociación.	40

Observacións avaliación

PRIMEIRA OPORTUNIDADE:A avaliación anteriormente descrita é OBRIGATORIA para todos os alumnos con MATRICULA COMÚN que se presenten á primeira oportunidade. Levarase a cabo unha avaliación continua onde a aplicación das porcentaxes correspondentes se realizará sempre e cando o alumno teña todas as probas superadas de xeito independente. Cando o alumno non supere de xeito independente unha ou máis probas supoñerá a cualificación de SUSPENSO en acta. Se a media aritmética supera o 5, ao non ter superado algunha das avaliacións, figurará cun 4,8 en acta. O feito de non se presentar a algunha das probas implica figurar en acta como NON PRESENTADO. As probas superadas na primeira oportunidade conservaranse para a segunda oportunidade, coa cualificación obtida.

SEGUNDA OPORTUNIDADE: Para a Segunda Oportunidade o alumno será avaliado mediante un exame único escrito que incluírá a/s proba/s pendente/s ou non superadas, mantendo a porcentaxe establecida sobre a cualificación final.

MATRÍCULA PARCIAL: Para os alumnos de MATRICULA PARCIAL poderán optar por examinarse por escrito en primeira e segunda oportunidade nun único exame que se corresponderá coas datas oficiais aprobadas en Xunta de Facultade, onde se aplicarán as porcentaxes relativas a cada parte do contido da materia.

OPORTUNIDADE ADIANTADA: Os alumnos que soliciten OPORTUNIDADE ADIANTADA deberán examinarse por escrito a través dun único exame que se corresponderá coas datas oficiais aprobadas en Xunta de Facultade.

MATRÍCULA DE HONRA: Poderán optar a matrícula de honra aqueles alumnos cunha media superior ao 9,5 quedando supeditada á consideración dos profesores da materia, se así o estimasen oportuno.

Fontes de información

Bibliografía básica	- Donahue, Patricia M. (1988). Historia de la enfermería. Barcelona: Doyma - Nightingale, Florence (2011). Notas sobre enfermería : qué es y qué no es. Barcelona : Elsevier Masson - Siles, José (2011). Historia de la enfermería. Madrid: Difusión Avances en Enfermería - María Luisa Martínez Martín, Elena Chamorro Rebollo (2017). Historia de la Enfermería : evolución histórica del cuidado enfermero. 3ª edición. Barcelona: Elsevier - Alligood, Martha Raile (2018). Modelos y teorías en enfermería. 9ª edición. Madrid : Elsevier Science - Fernández Ferrín, Carmen (2000 (2003 reimp.)). Enfermería fundamental/Colección Master de Enfermería. Barcelona : Masson - Kozier y Erb (2013). Fundamentos de enfermería : conceptos, proceso y práctica. 9ª edición. Madrid : Pearson Prentice Hall - NANDA Internacional (2015). Diagnósticos enfermeros: definiciones y clasificación: 2015-2017. Barcelona: Elsevier - (). Híades : revista de historia de la enfermería. Alcalá de Guadaira: Grupo Andaluz para la Investigación de la Historia de la Enfermería. Qalat Cháb - (). Metas de Enfermería. Ribarroja (Valencia): Difusión Avances de Enfermería - (). Revista Rol de enfermería. Barcelona : Ediciones Rol - (). Enfermería clínica. Ámsterdam : Elsevier Science Direct - (). Enfermería Global. Murcia: Universidad de Murcia - (). .
Bibliografía complementaria	MÓDULO II: FUNDAMENTOS DA ENFERMERÍA A bibliografía considerada como complementaria para o estudo desta materia facilitaráselle ao alumno a medida que se aborden cada un dos temas do programa, a través da plataforma Moodle.

Recomendacións
Materias que se recomenda ter cursado previamente
Materias que se recomenda cursar simultaneamente
Anatomía/750G01001 Sistemas da información e comunicación en ciencias da saúde/750G01004 Fisioloxía/750G01105
Materias que continúan o temario
Estancias Clínicas I/750G01025 Estancias Clínicas II/750G01026 Practicum/750G01032 Enfermaría Clínica I/750G01034 Enfermaría Clínica II/750G01035
Observacións
Recomendacións Sostenibilidade Medio Ambiente, Persoa e Igualdade de Xénero: Para axudar a conseguir unha contorna inmediata sustentable e cumprir co obxectivo da acción número 5: "Docencia e investigación saudable e sustentable ambiental e social" do "Plan de Acción Green Campus Ferrol". 1.- A entrega dos traballos documentais que se realicen nesta materia realizarase a través de Moodle, en formato dixital sen necesidade de imprimilos 2.- Débese ter en conta a importancia dos principios éticos relacionados cos valores da sostenibilidade nos comportamentos persoais e profesionais 3. Facilitarase a plena integración do alumnado que por razón físicas, sensoriais, psíquicas ou socioculturais, experimenten dificultades a un acceso axeitado, igualitario e proveitoso á vida universitaria

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías